

ภาษาภิเษ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺน โด

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา ความเกิด กรรมพาให้เกิด กรรมจำแนกให้สัตว์เกิดต่างกัน สัตว์โลก แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า การเกิด เห็นไหม กรรมดีพาเกิด เกิดมาเป็น เจ้าชายสิทธัตถะ เจ้าชายสิทธัตถะอยู่เพราะกรรมความดีพาเกิด อยู่ในบุญกุศล เกิดมาแล้วอยู่ในบุญ กุศลมีแต่ความสุข มีแต่สิ่งปรนเปรอทุกอย่างเลย ปรนเปรอแล้วควรจะมี ความสุข แต่ความเป็นจริง อริยสัจ มีความสุขแต่ร่างกาย แต่หัวใจก็ยังข้องอยู่ มันมีความทุกข์อยู่ใน ใจนั้น ใจดวงนั้นมีความทุกข์อยู่ สุขแต่เฉพาะร่างกายไป จึงต้องแสวงหาทางออก ขนาดบุญขนาด นั้น

กรรมจำแนกให้สัตว์เกิดต่างกัน มันเวียนไปเหมือนวังน้ำวน น้ำวน เห็นไหม พัดไป เรา เป็นสัตว์โลก วัฏวนวนไปอยู่ในวังน้ำวนนั้นนะ น้ำนั้นซัดเราไปไหน ถ้าเป็นกรรมหนักมันก็ลงไปอยู่ ก้นบึ้ง มันไม่ไปไหนหรอก อยู่ที่ใต้วงน้ำวนนั้นนะ มันไปไม่ได้ แต่เพราะกรรมแล้วแต่ความหมุน ไปเวียนมาวนไป จำแนกสัตว์ให้เกิดต่างกัน บุญพาเกิดยังเกิดมาขนาดนั้น บุญพาเกิดแล้วออก ประพฤติปฏิบัติเพราะว่าอริยสัจความเป็นจริงในหัวใจนั้นมันกระทบอยู่ มันมีความทุกข์อยู่ มัน รู้อยู่ แสวงหาโมกขธรรม ท่วมไปทั้งชีวิตกว่าจะได้โมกขธรรม หาความจริงจากอริยสัจมานะ

นั่นนะความเป็นจริงใจ ความเป็นจริงสมส่วนสมกับการประพฤติปฏิบัติที่จริง แม้แต่สร้าง บุญกุศลมาขนาดนั้น ยังต้องละออก ออกบวช แสวงหาโมกขธรรม ยังผจญกับความขาดแคลน ความขาดแคลน หมายถึงว่า เป็นถึงกษัตริย์นะ ความประณีตของความเป็นอยู่ แต่ออกป่าไปโดยที่ไม่มีศาสนา ต้องสมบุกสมบันขนาดไหน อาหารการกินแบบที่เคยประสบมา เป็นไปไม่ได้ เพราะ ศาสนายังไม่มี แต่เพราะความเป็นจริง ความมุ่งมั่น ความแสวงหาจะเอาความจริงเกิด เอาความจริง ให้ได้ เพราะบุญบารมีสะสมมาขนาดนั้นแล้ว

๖ ปีนะ อดอาหาร อดนอน ทำทุกอย่างที่ในสมัยนั้นเขาทำกัน เขาแสวงหากันมา ทำทุกอย่างที่ว่าในลัทธิต่างๆ เขาสั่งสอนกันมา มันก็ไม่เป็นตามความเป็นจริง มันถึงที่สุดของความ เป็นไปได้ ถึงที่สุดของลัทธิต่างๆ ที่สอนกันอยู่ แต่ोरัยตั้งคือความรู้สึก เพราะคนไม่ประมาท ไม่ หลงเคลิบเคลิ้มไปกับสิ่งเอนกของทางโลก จะว่าสิ้นสุดหรือว่าสิ้นคำสั่งสอนของเจ้าลัทธิต่างๆ ก็ ไม่สามารถชำระความทุกข์ของเราได้

ไม่นอนใจ เห็นไหม เชื่อในหัวใจนี้ยังมีอยู่ที่ไม่นอนใจ หันกลับมา สุดท้ายต้องมาพึ่งตนเอง เพราะว่าสิ่งที่เขาทำกันมานั้นมันเป็นการสะสมไว้ เอาศิลปะชุกไว้ได้พรม เอาศิลปะชุกไว้ในหัวใจ เอาแต่ความสุขในการประพฤติปฏิบัติ ความสุขในสมาธิ ความสุขในการปล่อยวาง ปล่อยวางแบบ โลกเขา ปล่อยวางสิ่งที่มีอยู่ มันลุ่มๆ คลำๆ กันไป

แต่ผู้ที่ไม่ประมาท ผู้ที่พยายามไตร่ตรองตัวเองอยู่ เห็นไหม เพราะบุญญะการอันนี้ เพราะ บุญที่สะสมมาจะได้มาตรัสเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้แหละ ถึงว่า ใคร่ครวญสิ่งนี้ เห็นความละเอียดในหัวใจที่เขาไม่เห็นกันว่าอันนี้มันเป็นความทุกข์ มันเป็นความเศร้าหมองในใจ ถึงได้กลับมาทำอานาปานสติ

อานาปานสติ จนกำหนดจิตให้สงบแล้วย้อนกลับไปดูบุพเพนิวาสานุสติญาณ ถ้าเป็นผู้ ปฏิบัติใหม่สมัยปัจจุบันนี้ก็ต้องตื่นเต็นมาก ลองรู้อดีตชาติ รู้ความเป็นไปของสัตว์ต่างๆ ใครมันจะ ไม่ตื่นเต็น ใครจะไม่สำคัญตนว่าเป็นผู้วิเศษ เห็นไหม ขนาดนี้ก็ยังไม่หลงไหล จนขนาดเข้าไปถึง ว่าจิตตายแล้วไปเกิดที่ไหน จูตูปปาตญาณ ก็เห็นจิตดับแล้วไปเกิดที่ไหน ต่อไปที่ไหน เห็นอย่าง นั้นแล้วก็ไม่ตื่นเต็น เพราะอะไร เพราะว่าความวูบวาบในใจมันมีอยู่ ความดีใจ ความยึดมั่นว่า ตัวเองเก่ง เห็นไหม มันอยู่ในใจนั้น ความไม่ประมาทนั้น ความไม่ชิงสุกก่อนห่าม ความไม่คิดว่า ตัวเองเป็นไปก่อน นี้อยู่กับปัจจุบันธรรม อยู่กับปัจจุบันจิต อยู่กับการประพฤติปฏิบัติในปัจจุบัน นั้นนะ

จนย้อนกลับมาดูตัวตนของจิต ตัวตนของเรา อาสวัภษญาณ ถึงกำหนดรู้เท่าตามความเป็น จริง ด้วยมรรคอรียสังขัจจ์ที่สะสมมาเป็นปัจจุบันธรรม เป็นความเป็นไปเข้ามาชำระโดยไม่มี เจ้าของ เห็นไหม บุพเพนิวาสานุสติญาณ จากตัวเองส่งออกไป จูตูปปาตญาณ ก็ตัวเอง จากฐานที่ ส่งออกไป จนย้อนกลับมาด้วยความชำนาญ ย้อนกลับมาทำลายฐานตรงนี้ ทำลายตัวภพตัวชาติ ตัว ฐานที่ใจ

บุพเพนิวาสานุสติญาณ อันนั้นมันส่งออกไป จุตูปปาตญาณก็ส่งออกไป อาสวัภขญาณ เห็นใหม่ ไม่ส่งไปไหน ตรงหัวใจนั้นนะ ตรงที่ภพของใจ ย้อนกลับมาทำลายระเบิดตรงนั้น ด้วยปฏิจจนสมุพบาท อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา ทำลายโดยความเป็นจริง ทำลายออกหมด ทำลายด้วย บุญญชาธิการหนึ่ง เพราะตัวเองสะสมมาต้องเป็นไปอย่างนั้น โดยความเป็นจริงอยู่แล้ว สยัมภู รู้ตาม ความเป็นจริง แต่เพราะว่าด้วยสติปัญญา ปัญญาตามความเป็นจริงนะ ปัญญาตัวนี้ปัญญาตัวเข้ามา ปัญญาด้วยในมรรคอรียสัจจัง คำริชอบ ความเห็นชอบ ชอบหมดออกมา เพราะทุกข์ยากมา มากมายแล้ว เทียวศึกษาตามลัทธิต่างๆ ด้วยฝึกฝนตนเอง ด้วยการอดอาหาร ด้วยการอดนอน ด้วยการทุกอย่าง มันทุกข์ยากมาพอแรงแล้ว มันจะไปสุดโต่งขนาดไหนมันก็ไปไม่ได้ จะเอาตัวเองสุข ขนาดไหน อยู่ในตามความเชื่อลัทธิต่างๆ ก็เป็นไปไม่ได้

นี่มันวนพอ จิตนี้มันแสวงหาจนแบบว่าจับผิดจับถูกมามาหาศาลแล้ว กลับเข้ามาทำลาย ตรงฐานที่ว่าวิ่งไปหาเขานั้นละ... ไม่มีเราใจ ไม่มีสิ่งที่ส่งไป ไม่มีใครเป็นเจ้าของ ความคิดอันนี้มัน ถึงเป็นธรรมจักร มันถึงเป็นอาสวัภขญาณ ไม่ส่งออกไป ไม่รู้เขารู้เรา รู้ เกิดขึ้นด้วยญาณ อาสวัภขญาณทำลายอวิชชาตัวนี้ดับหมด หมดสิ้น ความหมดสิ้นตัวนี้เป็นความสุขมหาศาล

วิมุตติสุข คำว่า “วิมุตติ” มันพ้นจากโลกทั้งหมด พ้นจากการมันหมายทั้งหมด เสวยสุขโดย ความเป็นจริง จนวางใจว่าจะไม่สอน ทั้งๆ ที่สร้างบุญญชาธิการมาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้านะ ปัญญาพุทธวิสัย ปัญญาแบบอินไตยที่ว่าคาดหมายไม่ได้ ยังคิดว่าไม่อยากจะสอน ไม่ อยากรจะแนะนำ เพราะมันลึกซึ้ง ลึกซึ้งจนว่าใครมันจะหยั่งรู้อย่างนี้ได้ จนทอดธุระไปพักหนึ่ง

ขนาดนี้ปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ นั่นนะมันลึกซึ้งขนาดไหนเพราะ มันพ้นจากโลกทั้งหมด มันพูดกับใครไม่ได้ มันเป็นวิมุตติ วิมุตติพ้นออกไปเลยตามความเป็นจริง จากจิตดวงนั้น นิพพานในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เสวยสุขขนาดนั้นนะ จน สุดท้ายคิดว่าสิ่งที่เขามานี้เป็นไปได้อย่างไร แล้วพรหมมาอาราธนาให้สอนด้วย โลกนี้จะนิบหาย ถ้าพระพุทธรเจ้าไม่เผยแผ่ธรรม

แต่ตามความเป็นจริงมันต้องเผยแผ่ แต่มันลึกซึ้งใจ ลึกซึ้งจนขนาดคิดว่าปัญญาขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังว่าจะแนะนำให้คนที่รู้ได้นี่เป็นไปได้อย่างไร เพราะว่ามันเป็นสิ่งที่ว่า เหนือความอัศจรรย์ เหนือทุกอย่าง เหนือโลกเหนือสงสาร เหนือในวัฏฏะ เหนือใน ๓ วนนั้นขึ้นไป

จนย้อนกลับมาดู ย้อนกลับมาว่าผู้ที่จะทำได้ เพราะว่าผู้ที่เข้มแข็งยังมีอยู่ นี่ถึงได้สอน ออกเผยแผ่ธรรม ความตริกรอย่างนี้ออกเผยแผ่ ปัญจวัคคีย์รู้ตามมา จนพระอรหันต์ต่างๆ รู้ตามกันมา ตามกันมา สังคมสงฆ์เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้สอนเอง สังคมนั้นมีแต่ความสุข เพราะจิตนั้นสิ้น ส่วนใหญ่จะเป็นพระอรหันต์ทั้งหมด เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีญาณรู้ถึงว่าจิตดวงใดควรจะได้ยาวนานไหน จิตดวงไหนควรจะสอนทางไหน ๗ วันบ้าง ๑๕ วันบ้างสำเร็จเป็นพระอรหันต์ เป็นพระอรหันต์ เป็นพระอรหันต์ เต็มไปหมดเลย

สังคมใหม่ๆ จะมีความสุขมาก เพราะว่าอะไร เพราะว่าในเมื่อจิตนี้เป็นธรรม จิตนี้ไม่มีอคติ จิตนี้มีความสุขขนาดไหน สังคมที่ว่าไม่มีการทุจริต สังคมนั้นมีแต่ความราบรื่น สังคมนั้นมีแต่ความสุข ไม่มีการระแวง ไม่มีการหมองใจกันเลย สังคมนั้นขนาดไหน เห็นไหม เผยแผ่มาเรื่อย สงฆ์มีความสุขมาตลอดเลย

จนพระจุนทะไปเห็น ในสมัยพุทธกาล นิครนถ์บุตรตายไป แล้วลูกศิษย์ลูกหาทะเลาะเบาะแว้งกัน เป็นห่วงว่าศาสนาเราถ้าเกิดสังคมพระเรามากขึ้น ถ้าต่อไปมีคนมาบวชมากขึ้น กลัวว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านิพพานไปแล้วศาสนาจะไม่ยั่งยืน ไปขอไปถามพระพุทธรูปว่า “เพราะเหตุใดลัทธิต่างๆ พอสวดคาเขาตายไป ทำไมลูกศิษย์ลูกหาเรามีแต่มีปัญหา”

พระพุทธรูปบอก “วินัย”

“เหตุใดถึงเป็นอย่างนั้น แล้วจะรักษาศาสนาไว้ด้วยวิธีใด”

พระพุทธรูปบอกว่า “ต้องมีธรรมและวินัย วินัยเครื่องบังคับ วินัยทำให้พระอยู่ในร่องรอยเหมือนกัน”

พระจุนทะนี้อาราธนาให้บัญญัติวินัย พระพุทธรูปไม่บัญญัติ เห็นไหม ไม่บัญญัติเพราะไม่มีเหตุก็ไม่บัญญัติเป็นผลออกมา ให้มีเหตุถึงจะบัญญัติ มีเหตุถึงมีผล ไม่บัญญัตินะ จนพระมีมากขึ้นมา มากขึ้นมานะ พระมีมาก พอผิดขึ้นมา สิ่งที่เป็นวินัยนี้คือพระที่ปฏิบัติผิด ปฏิบัตินอกกลุ่มนอกทาง พระพุทธรูปจึงได้บัญญัติวินัยออกมาเพื่อให้สงฆ์นั้นอยู่เพื่อความเป็นสุข ธรรมและวินัยให้สงฆ์อยู่ด้วยความสุข แต่พอพระมากเข้าๆ ความผิดพลาด ความผิดออกไป พระที่ว่าปฏิบัติเข้ามา บวชเข้ามาแล้วบวชแต่กาย ไม่ได้บวชหัวใจ บวชยังไม่ได้ นั่นนะตัวเป็นปัญหา

พระจุนทะนี่คอยสอดส่อง เป็นภาระของศาสนานะ แม้แต่พระสารีบุตรนิพพาน พระจุนทะนี่แหละเป็นคนไปเผา เป็นคนจัดการเรื่องศพ แล้วเอาพระธาตุมาถวายพระพุทธเจ้าด้วย พระพุทธเจ้าให้ไว้ที่ประตูทางเข้าวัด พระจุนทะนี่แบกนะ คอยดูแลคอยสอดส่องหมู่คณะ คอยจัดการใจผู้ที่มีสุขแล้วมันเป็นสุขไป ใจผู้ที่เป็นธรรม เป็นธรรมด้วยความไม่หวาดระแวงใจ สังคมนั้นมีความสุขมาก

สังคมนั้น ดูอย่างเช่นวันมาฆบูชาสิ พระอรหันต์ทั้งหมดพระพุทธเจ้าบวชให้ ๑,๒๕๐ องค์ ในสโมสรรสนิบาตนั่งกันเฉย สโมสรรสนิบาตของพระอรหันต์ ฟังสิ นั่งกันสงบ จิตนี้สงบ จิตนี้ไม่มีอคติ จิตนี้เป็นนิพพาน จิตนี้เป็นธรรมทั้งหมด ธรรมเมืองพองัง รอแต่พระพุทธเจ้า ฟังแต่พระพุทธเจ้าเทศน์ สวดปาฏิโมกข์ “สิ่งใดที่เป็นความเศร้าหมองไม่ควรทำเลย ไม่ทำความชั่วทั้งหลายทั้งหมด ทำแต่ความดีทั้งหมด สุดท้ายทำให้จิตผ่องแผ้ว” โอวาทปาฏิโมกข์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประทานกับพระที่ว่าเป็นพระอรหันต์แล้วทั้งหมด มันเข้าใจกันทั้งหมด สังคมพระอรหันต์

แต่พอมากเข้าๆ ผู้ที่เข้ามาบวชวาสนาบารมีคนก็ไม่เหมือนกัน ไม่เท่ากัน พอบวชเข้ามาๆ มีปัญหาบ้าง มีความผิดพลาดบ้าง บัญญัติวินัยขึ้นมา บัญญัติวินัยขึ้นมาเพื่อให้เป็นกรอบ เพื่อให้พระอยู่เป็นกรอบ เพื่อให้เป็นกรอบแล้วตัดใจ ดอกไม้ต่างๆ ถ้าได้มีเชือกร้อยเป็นพวงมาลัยมันก็สวยงาม ดอกไม้ต่างๆ แดกออกไปหมด วินัยเหมือนเชือก พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้ ร้อยไว้ๆ ร้อยไว้ให้อยู่ในแนวทางเดียวกัน แนวทางเดียวกันนะ นั่นคือวินัย

แต่ธรรมเป็นอย่างนั้นได้ไหม ธรรมไง ธรรม ผู้ที่จะเข้าถึงธรรม พอการศึกษาต่างกัน ความเห็นต่างกัน ภูมิธรรมภูมิหลังต่างกัน นั่นนะการสั่งสอนไปถึงเป็นแนวทางที่ต่างๆ ออกไปต่างๆ ออกไป เห็นไหม การสั่งสอนต่างออกไป ผู้ที่ฟัง อย่างเช่นเราปัจจุบันนี้ก็เหมือนกัน เราปัจจุบันนี้ เราศึกษาพระไตรปิฎก ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วเราจะเข้าถึงธรรม เราศึกษา

พระพุทธเจ้าสอนให้มีทาน มีศีล มีภาวนา ให้มีทาน ทานเพื่ออะไร? ทานเพื่อให้หัวใจนี้ควรแก่การงาน ใจคนในโลก ใจที่เกิดมา กรรมจำแนกให้สัตว์เกิดต่างกัน สัตว์เกิดต่างๆ กัน จริตนิสัยก็ต่างๆ กัน แล้วพอเกิดมาในโลก โลกคือหมู่สัตว์ หมู่สัตว์ที่เอารัดเอาเปรียบ ใจจะกระด้าง ใจจะอคติ เห็นไหม ความเป็นอคติในหัวใจที่ลึกๆ โดยที่เราไม่รู้ตัวไง อันนั้นคือกิเลส

เราภูมิอกภูมิใจว่าเราทันคน เราไม่แพ้ใคร สิ่งนี้ถ้าเป็นทางโลกนี่เป็นคุณนะ คุณว่าเราต้องอยู่กับโลกเขา เราต้องทันโลก แต่ธรรมนี้มันเหนือโลก โลกนี้มันขวางไปหมด โลกคือการไม่ยอมแพ้กัน การขีดขวางกันเพื่ออยู่เอาตัวรอด อันนั้นเป็นเรื่องโลก ฉะนั้น จิตใจอย่างนี้ถึงทำให้จิตใจนี้แข็ง จิตใจกระด้าง ความแข็งความกระด้างจะมาควรแก่การงานในการประพฤติปฏิบัติเข้าถึงธรรมได้ยาก ถึงต้องให้มีทาน ทานเพื่อสละความกระด้างของใจ การสละทานมีเมตตา เมตตานี้จะเข้ามาในหัวใจเรื่อยๆ เราสละออกไป สละออกไปให้จิตนี้อ่อน

เพราะการทำบุญ การให้ทาน ผู้รับด้วยความพอใจ เราให้ด้วยความพอใจ นี่ถึงต้องมีทาน ทานเพื่อให้หัวใจอ่อนลง ให้มีศีล ศีลเพื่อควบคุมใจให้เป็นปกติ ใจเป็นปกติ พระพุทธเจ้าถึงว่าทาน ศีล ภavana เห็นไหม ทาน ศีล ภavana ภavanaเพื่ออะไร? เพื่อให้จิตสงบ

สิ่งนี้เป็นโลก เราเกิดมาในโลก ทุกคน การเกิดเกิดมาในโลก เกิดมาอยู่ในโลกนี้ทั้งหมด เกิดมามีพ่อแม่เหมือนกันทั้งหมด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เกิดมาจากพระนางสิริมหามายา นางพิมพานั้นเป็นคู่ครอง...เกิด ทุกคนมีพ่อแม่ แล้วถึงมีเรา นี่กรรมถึงชาติมาให้ต่างๆ กัน การเกิดมาในโลก โลกนี้ถึงเป็นหมู่สัตว์ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบารมีมาตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า เราก็สร้างคุณงามความดีมา เพราะเรามาเกิดพบพระพุทธศาสนา นี่มันก็มีบุญขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บุญท่านตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อันนั้นต้องสร้างบุญมาหาศาล นี่บุญพาเกิด เกิดมาแล้วยังต้องขวนขวายเป็นถึงได้สำเร็จเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้เสวยสุขตามความเป็นจริง

เราก็สร้างคุณงามความดี เราถึงได้เกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา พบพระพุทธศาสนา แล้วยังได้ออกมาให้ทาน รักษาศีล แล้วก็มาภavanานี้ไง มาภavanaเพื่อให้จิตนี้สงบออกจากโลก อาศัยโลกโดยความไม่เป็นโลก

โลกนี้มีความแข็ง มีความกระด้าง ความกระด้างของโลกเขาต้องให้ทันกัน ใครไม่ทันกัน ตรงนั้นเป็นเหยื่อไง เป็นเหยื่อของโลกเขา ผู้ที่ฉลาดจะได้ประโยชน์มากจากโลกนี้ ผู้ที่โง่จะต้องเป็นเหยื่อของเขา ชีวิตนี้ต้องเป็นทุกข์ตลอดไป อันนั้นเป็นเรื่องของโลก

แต่เรื่องของธรรม การเกิดมาในโลกพระพุทธเจ้าสอนว่า...บัญญัติไว้ในพระไตรปิฎก “ไม่มีใครเลย ไม่เคยเกิดมาเป็นพี่เป็นน้อง เป็นญาติ เป็นเครือญาติกันมา ในการเกิดการตายในวัฏฏะนี้”

นี่ความเมตตามันเกิดมาแล้ว เห็นใหม่ ความเมตตาว่าโลกคือหมู่สัตว์นี้เกี่ยวข้องกันไปด้วยธรรม เป็นญาติธรรม ญาติธรรมคือการเกิดและตายเหมือนกัน

การเกิดและการตายนี่คือธรรม คือความเป็นจริง แต่คนเรากลัวในการตาย แต่พอใจในการเกิด การเกิดนั่นคือตายจากโลกอื่นมาเกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์แล้วพบพระพุทธศาสนา ได้ประพฤติปฏิบัติ ถึงได้ย้อนกลับมาดูทำให้จิตนี้สงบ สงบจากสิ่งที่เป็นโลก สิ่งที่หลงใหลได้ปลื้มกันอยู่นี่ไง สิ่งที่ยึดว่าสิ่งนี้เป็นของของเรา แต่มันเป็นของเราไม่จริง เป็นของเราเพราะเสวยภพนี้เท่านั้น

นี่ถ้าเราไม่เห็นคุณค่าของความว่าสิ่งนี้เป็นอนิจจัง สิ่งนี้เป็นอนิจจังนะ สิ่งนี้เป็นไตรลักษณ์ ถ้าเรายังยึดอยู่ว่าเป็นเรา เรากับโลกนี้เป็นอันเดียวกันจะไม่พลัดพรากจากกัน เราจะทุกข์ เราจะน้ำตาพราก มันต้องเป็นพลัดพราก สิ่งนี้พลัดพรากโดยธรรมชาติอยู่แล้ว น้ำตาจะไม่มีที่เก็บ น้ำตาจะนองเป็นเหมือนกับทะเล เพราะว่าเราไปยึดสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ สิ่งที่เป็นไปไม่ตามความเป็นจริง แต่กิเลสมันเสี้ยมให้คิดอย่างนั้นไง นี่เราย้อนกลับมาเพื่อให้ดูตรงนี้

เพราะย้อนกลับมาด้วยธรรม ธรรมนี่จะเป็นยาเพื่อจะเข้าไปต่อสู้กับกิเลสในหัวใจของเรา ในหัวใจของเราไม่ใช่หัวใจของคนอื่น ไม่ใช่ทุกคนต้องเป็นคนดีก่อนแล้วฉันจะดีตาม... ไม่ใช่ ในหัวใจของเรา คือในความทุกข์ของเราอันนี้ ทำใจให้สงบให้พ้นจากโลกนี้ แต่ก่อนจะสงบ ก่อนจะขึ้นมาถึงการภาวนา มีทาน มีศีล แล้วมีภาวนา เพราะมันควรแก่การงาน เราต้องเตรียมใจเรามา ก่อน เราจะมาถึงนี่เราต้องเตรียมใจ ต้องทำการงานให้เรียบร้อยแล้วเราถึงจะเข้าที่ภาวนา เราจะภาวนาเราต้องเตรียมเวลาเวลาเพื่อจะภาวนา

ที่นี้จิตก็เหมือนกัน ถ้าเราปล่อยให้มันแข็งกระด้างอยู่อย่างนั้นมันจะควรแก่การงานหรือ ทาน ศีล ภาวนา เพื่อให้ควรแก่การงานแล้วกำหนดใจให้สงบ มันสงบได้ใหม่ในเมื่อภาวนาจะให้เสวยวิมุตติสุขเหมือนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ

กำหนดให้จิตนี้เป็นความสงบ จิตนี้ต้องเป็นความสงบก่อน เราจะเกิดเป็นมนุษย์ จะมาจากสวรรค์หรือมาจากนรก มาจากจิตตรงไหนก็แล้วแต่ พอได้เกิดเป็นมนุษย์ขึ้นมา เกิดในปฏิสนธิจิต อยู่ในครรภ์ของมารดาจนคลอดออกมาเป็นมนุษย์ นี่เป็นมนุษย์ เป็นมนุษย์แล้วถึงมีโอกาสได้พบสิ่งที่ว่าเราเป็นเรา เราได้ศึกษาการงานถึงได้สมบัติโลกมา

จิตนี้ถ้าให้สงบก็เหมือนกัน ทำจิตให้สงบ ถ้าจิตนี้สงบก็เหมือนกับการเกิด การเกิดเป็นมนุษย์นี้ ขณะจิตที่ไม่สงบเหมือนสัมภเวสี จิตนี้เสวยอารมณ์อยู่ตลอดเวลา เหมือนกับสัตว์ เหมือนกับเปรตตัวหนึ่ง จิตเรานี้เหมือนเปรตเหมือนผีนะ มันคิดร้อยแปด มันกว้านมาเป็นของมันหมด อารมณ์หนึ่งก็เหมือนกับภพหนึ่งชาติหนึ่ง กิดคือก็เป็นเทวดา กิดชั่วมันก็เป็นเปรต จิตนี้เป็นเปรตเป็นผีอยู่ตลอดเวลา จิตนี้เป็นสัมภเวสีวนอยู่ในวังวนของอารมณ์ วนอยู่ในความคิด มันไม่เป็นอิสระ

พอจิตนี้กำหนดให้สงบตัวลงไป พอจิตนี้สงบ เสวยภพ เอกัคคตารมณ์ มันเป็นตัวของตัวเอง มันไม่เป็นจี๊เข้า ไม่เป็นทาสของอารมณ์ ไม่เป็นทาสความคิดคิดชั่ว กิดคือเป็นเทวดา กิดชั่วเป็นเปรตในหัวใจนั้น นี่ได้เกิดจากเปรตผีเทวดา เกิดมาเป็นมนุษย์อีกทีหนึ่ง แต่มนุษย์ภายในมนุษย์ในการปฏิบัติ นี่ใจมันเป็นอิสระออกมา นี่คือการทำความสงบ แล้วมันสงบจริงไหม

เกิดเป็นมนุษย์นะ นี่เกิดเป็นจิต จิตที่มันเกิดออกมา พ้นไปอีกที่เป็นธาตุ นี่ทำให้ใจให้สงบ ลองดูให้มันสงบ ทำให้ได้จริงๆ เพราะต้องพ้นออกไปจากโลก จิตนี้เป็นสงบ พอจิตสงบแล้วถึงควรแก่การงานอีกชั้นหนึ่ง ความทำให้ใจให้สงบมันแสนยาก กำหนดไปๆ กำหนดพุทโธหรืออานาปานสติก็แล้วแต่ จนกว่าจิตนี้จะไปตามความเป็นจริงนะ จิตนี้สงบเข้าไป สงบเข้าไป

ความสงบของจิต เห็นไหม ความสงบของจิตไม่ใช่ความคาดหมายของจิต ประเทศชาติมันกว้างออกไป ทอดแห เราทอดแหไปแหจะกว้างออกไป ตามแต่แรงเราเหวี่ยงออกไป แล้วเราลากแหเข้ามาสิ ลากแหเข้ามา ลากแหเข้ามา จนอยู่ในกำมือเรา ลากเข้ามาจนรวมกันเป็นเหมือนกับกระจุกเดียว

อารมณ์ของเราก็แผ่ไปทั้งหมดเลย ไม่เคยสงบ แผ่ไปใน ๓ โลกธาตุ กำหนดจิตเข้ามา กำหนดจิตเข้ามาให้มันเป็นหนึ่งเดียว อานาปานสติกำหนดกลมหายใจ กำหนดดึงเข้ามา ดึงเข้ามา แหมนั้นจะหัดตัวเข้ามาเองโดยธรรมชาติ ด้วยการที่เราดึงจอมแหนั้นขึ้นมา แหมนั้นจะรวมตัวเข้ามา เรากำหนดพุทโธก็แล้วแต่ ทำอานาปานสติก็แล้วแต่ เราต้องกำหนดอยู่ตรงนั้น เราไม่คาดหมายว่า จิตนี้จะสงบ จิตนี้จะเป็นอย่างไรร

การคาดการหมาย ชิงสุกก่อนห่าม คาดหมายออกไป มันแข่งออกไปก่อน แข่งความคิด แข่งความเป็นจริง แม้แต่ทำให้ใจให้สงบ เราต้องทำโอปนนิโกนะ เรียกเรื่องสัตว์ทั้งหลายให้มาดูธรรม โอปนนิโก ไม่มีกาล ไม่มีเวลา โอปนนิโก ย้อนกลับมา อันนี้ก็เหมือนกัน โอปนนิโก ต้องเตือนใจ

ตัวเองให้เป็นปัจจุบันนี้ โอปนโยโก อย่าคาดออกไป เราต่างหากสัมผัสธรรมกลางหัวใจ สัมผัสว่า จิตนี้มันจะสงบตามความเป็นจริง ฟังสิ จิตนี้จะสงบตามความเป็นจริง

จิตของเรามันจะสงบต่อเมื่อเราให้อาหาร ม้ามันก็มันกะนองเขาจะไม่ให้กินหญ้า จิตนี้ก็เหมือนกัน มันจะกินพุทโธๆ หรือกินอานาปานสติ อารมณ์มันเกาะเกี่ยวตามความเป็นจริงนะ มันจะสงบเข้าไปด้วยปัจจุบันธรรม ไม่ใช่คาด ไม่ใช่หมาย ไม่ใช่ชิงสุกก่อนห่าม ไม่หมายออกไปข้างหน้าหรือหมายออกไปข้างหลัง

เราศึกษา เพราะเราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราได้ยินปริยัติ เราได้เรียนตำรา เราได้คาดหมายมา เราเคยเป็นไป เห็นไหม แม้จิตเคยสงบมันก็ยังคาดหมายไปว่าจะทำให้เหมือนคราวนั้น ทำให้เหมือนนี้มันคาดไปแล้ว มันชิงสุกก่อนห่ามไปแล้ว มันแข่งออกไปจากปัจจุบันนี้ มันแข่งหน้าแข่งหลังออกไปแล้ว นี่มันถึงไม่สงบ มันสงบมันก็เป็นไปได้ยาก แวบๆ เห็นไหม ตั้งสติไว้ สติของเราตั้งไว้ให้พร้อม ระลึก สติคือความระลึกรู้ ระลึกขึ้นมา มันจะลืม พุทโธจะหายไป เราก็นึกขึ้นมา ให้มันเป็นตามความเป็นจริง

เกิดอีกทีหนึ่งเกิดเข้าไปในสมาธิ ให้จิตนี้พ้นไปจากอารมณ์ของโลก อารมณ์ของวิญญูะที่มันหมุนไป หมุนไปเป็นสัมภเวสีที่เสวยอารมณ์อยู่นี้ กำหนดไว้ตามความเป็นจริง นี่คือการทำความสงบ ทำความสงบ พอจิตมันสงบขึ้นมามันได้ผล ๒ อย่าง มันจะแปลกประหลาดในความสงบอันนั้นหนึ่ง ความสุขจะเกิดจากความสงบอีกหนึ่ง ความสุขเกิดขึ้นจากความสงบนั้นนะ ความสุขสิ เพราะมันไม่เคยลืมรสอันนี้ ความประหลาด คือมันสงบนี้มันเหมือนกับเป็นเครื่องยืนยันกับเรา เครื่องยืนยันคือจิตที่พอเสวยธรรม มันจะยืนยัน มันจะไม่มีถึงเลงสงสัย

วิจิกจนาในความสงสัย เราจะคาดหมายเลย สมาธิจะเป็นอย่างนั้น ความสงบจะเป็นอย่างนั้น โอ้ความคาดความหมายอย่างหนึ่ง เราเคยได้ยินคนเล่าคนบอกอย่างหนึ่ง เราได้ยินครูบาอาจารย์อย่างหนึ่ง แต่ถ้าความเป็นจริงเป็นอย่างหนึ่ง นี่ความถึงเลงสงสัยมันไม่เกิดตรงนี้ เพราะเราไปสัมผัสจริง ถ้าสงบตามความเป็นจริง นี่คือการทำให้สงบ

จิตสงบ เห็นไหม จิตสงบพ้นออกไปจากโลก จิตสงบ พอจิตสงบแล้วต้องยกขึ้น ยกขึ้น วิปัสสนา ยกขึ้นวิปัสสนาหมายถึงว่าการทำปัญญา ทำจิตให้สงบนี้อย่างหนึ่ง ยกจิตนี้ให้วิปัสสนาเป็นปัญญาการชำระกิเลสอย่างหนึ่ง ถ้าจิตนี้สงบมันก็พ้นจากโลกียะ มันจะเริ่มเดินปัญญาได้ แต่ถ้าจิตไม่สงบ พิจารณาอย่างไร คิดอย่างไร มันก็เป็นโลกียะ แล้วถ้าพิจารณาให้มันสงบด้วยการ

กำหนดพุทโธให้เป็นสมาธิ การทำใจตั้งสติให้เป็นความสงบ ถ้ามันเป็นไปได้ เพราะจิตมัน ฟุ้งซ่าน มันเป็นจริตินิสัยที่ว่ากรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน

บางคนพยายามจะบังคับให้เป็นความสงบ มันไม่ยอมเป็นไปได้ ทำอย่างไรก็เป็นไม่ได้นะ ใช้ ปัญญา ปัญญาอบรมสมาธิ ความคิดถึงโลก ความคิดถึงวิชาชีพ ความคิดถึงทุกข์ ความคิดถึงการ เกิดและการตาย ความคิดในร่างกายของเรา พิจารณาความเป็นไป ความเป็นอนิจจัง เห็นความ เจริญและความเสื่อมสภาพไปเป็นธรรมดา นี่คิดออกไป ความคิดอันนี้เพราะคิดให้ใจมัน สยดสยง คิดให้ใจนี้ว่าสิ่งที่คิดออกไปนั้นเป็นของเท็จทั้งหมดเลย

โลกนี้มีการเจริญขึ้นแล้วต้องเสื่อมไปเป็นธรรมดา มันเป็นไตรลักษณ์อยู่แล้ว แต่เราก็ อยากรจะยึดให้มันเป็นความจริง ในครอบครัวของเรา แม้แต่ในตัวของเราตั้งแต่เกิดมาจนปัจจุบันนี้ การเกิดมาจนปัจจุบันนี้เซลล์ในร่างกายเรามันได้ตายไปก็ซุด ก็ซุดแล้ว มันแปรสภาพมาตลอด เรา จะยึดวันไหนเป็นของเราไม่ได้ทั้งสิ้น วันปัจจุบันนี้ก็ไม่ใช่ เพราะมันจะเป็นพรุ่งนี้ไปข้างหน้า แน่นอน มันไม่มีสิ่งใดจะยึดได้สักอย่างหนึ่งเลย แต่หัวใจมันก็ยึด นี่ปัญญาใคร่ครวญเข้ามา ปัญญา อันนี้เป็นปัญญาอบรมสมาธิ

สมาธิอบรมปัญญาอย่างหนึ่ง สมาธิทำให้จิตสงบนั้น ในแควงขั้นของความสงบ ขั้นของ การทำให้จิตเป็นสมาธิ ขั้นของการทำให้ใจนี้อยู่เป็นอิสระของตัวเอง ถ้าเป็นความสงบโดยที่เรา พิจารณาอันนั้นอันหนึ่ง ถ้าเป็นไปได้เป็นสมาธิอบรมปัญญา แต่ถ้ากรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน จิตดวงนั้นทำให้เป็นความสงบด้วยเป็นเรื่องของสมาธิไม่ได้ ก็ต้องใช้ปัญญานี้อบรม ปัญญาอันนี้ ไม่ใช่ปัญญาการชำระกิเลส ปัญญาอันนี้เป็นปัญญาทำให้จิตใจนี้สงบเข้ามา ปัญญาอบรมสมาธิ

ปัญญาอบรมสมาธิก็เป็นปัญญาเพื่อทำใจให้สงบเท่านั้น ทำใจให้สงบ ทำใจให้เอกเทศ ทำ ใจให้เกิดจากสัมภเวสีอันนั้น เพราะจิตนี้มันก็เกาะเกี่ยวความคิดอย่างนั้นละ มันก็เสวยอารมณ์อยู่ อย่างนั้น แต่ใช้ปัญญาเข้ามา ใช้ปัญญาที่ต้องอาศัยสติ มันจะคิดทุกเรื่องออกไป คิดออกไปเราก็ตาม ด้วยสติออกไป สติตามออกไป ถึงจุดหนึ่งนั้นปัญญาจะปล่อยเอง ปล่อยเป็นความสงบ

ความสงบอย่างนี้ ปัญญาปล่อยออกมาเป็นสมาธิ สมาธินี้ไม่ลงลึกแต่มันปล่อยหมด แล้ว โล่ง ว่าง เป็นอิสระเหมือนกัน ไล่เข้ามา ไล่เข้ามา จนถึงจุดหนึ่งต้องยกขึ้น การฝึกขั้นตอนของ ปัญญานะ ขั้นตอนของปัญญามันจะกว้างขวางกว่าขั้นตอนของสมาธิ การทำสมาธิ ขนาดนี้ทำ

สมาธิเรายังทำแสนยากเลย ใครทำมา ประพฤติปฏิบัติมาตั้งกี่ปีๆ มันเคยสงบให้ลิ้มรสสักหนหนึ่งไหม? มันไม่เคยลิ้มรสของความสงบ เห็นไหม มันยังยากขนาดนั้น

พอจิตสงบแล้วมันจะตื่นตื่น จะคาดหมาย มันจะเป็นเอกเทศ มันจะเป็นอิสระ ก็ว่าอันนี้เป็นมรรคเป็นผล นี่มันแข่งหน้าแข่งหลัง มันชิงสุกก่อนห่าม มันสงบ มันมีความสุข แต่มันเป็นขั้นตอนของความสุข เพราะเราไปชิงสุกก่อนห่าม เราไปคาดหมาย เราอ่านตำราแล้วเราจะค้นเคาเราจะตีค่าให้มันสูงขึ้นไป ฉะนั้น สังคมสงฆ์ถึงได้วุ่นวาย สังคมสงฆ์ที่พระเจ้าเป็นธรรมแท้ๆ นั้นนะ สิ่งที่เป็นธรรมต้องไม่มีอคติ แต่สิ่งนี้เพียงแค่อัจฉริยะที่สงบลง จิตนี้เกิดเป็นมนุษย์ขึ้นมาอีก เกิดเป็นสมาธิไป จากจิตนี้เป็นสัมภเวสี จนจิตนี้เป็นเอกเทศของตัวเอง...

...นั่นละ แต่การชิงสุกก่อนห่าม การแข่งหน้าแข่งหลังแข่งออกไป คาดหมายไปว่ามันเป็นธรรมเหมือนกับที่ว่าสังคมที่เป็นธรรมแล้ว เพราะอย่างนั้นแล้วกิเลสมัน...พอความสงบนี้ สัพพเทรมา อนตฺตา ธรรมทั้งหลายต้องแปรสภาพไป ความแปรสภาพออกไปนี่ก็กิเลสล้วนๆ ขึ้นมา พอกิเลสออกมามันก็ต้องทำตามกิเลสที่มันมีอำนาจเหนือใจ สังคมมันปั่นป่วนอย่างนั้น

แต่ถ้าผู้ที่มีสติ เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ยอมเชื่อ ขนาดได้จิตนี้รวมลงขนาดที่ว่าเป็นสมบัติ ๘ มันก็ต้องละเอียดอ่อนขนาดนั้น มันน่าจะเคลิบเคลิ้ม ทำไมมันไม่เคลิบเคลิ้มล่ะ? ถูกต้อง เพราะท่านสร้างสมบารมีมาจะตรัสรู้ เป็นสยัมภู รู้ธรรมตามความเป็นจริงถึงว่าไม่หลงไหล แต่เอามาเป็นพยานได้ว่าท่านก็เคยผ่าน ท่านก็เคยทำมาแล้ว อย่างนั้นถึงย้อนกลับมาดู

นี่เรา เราแค่อัจฉริยะหนึ่ง จิตนี้เป็นสมาธิเฉยๆ ความสุขเฉยๆ เอง มันยังไม่ยกขึ้นเป็นปัญญาเลย ความเป็นปัญญา การใคร่ครวญของปัญญา ปัญญามันกว้าง กว้างเพราะอะไร ขนาดสมาธินี้ การตะล่อมเข้ามาให้เป็นหลักเป็นเกณฑ์ มันยังต้อง...จริตนิสัยยังไม่เหมือนกัน ยังต่างกัน

เรื่องของทาน เรื่องของอจินไตยอย่างหนึ่งเหมือนกัน อจินไตยในพุทธวิสัย อจินไตยในเรื่องของฌาน การทำสมาธิ อจินไตยมันกว้างขวางขนาดไหน แค่ว่าความสงบนะ ยกขึ้นวิปัสสนานี้สิ ยกขึ้นวิปัสสนา วิปัสสนาด้วยปัญญา ปัญญาในอะไร? ในอริยมรรค ไม่ใช่ปัญญาของโลก

ถ้าปัญญาของโลก ปัญญาของโลก เรากำหนดสิ ถ้าจิตนี้ยังไม่สงบพอ จิตนี้เป็นโลกนะ เริ่มดูพิจารณารูป พิจารณาตา ตากระทบรูป กระทบรูปก็ตามไป ตามไป พิจารณาไป รูปนั้นเป็น

อนิจจัง รูปนั้นเป็นอนัตตา รูปนั้นไม่ใช่เรา เราไม่ใช่รูป ก็คิดไป มีอะไร? มีเจตนาตัวนี้ มีเจตนาตัวนี้ตามไป รูปนั้นดับ ทุกอย่างดับหมด เพราะอะไร เพราะมีการเจาะจง มีการใคร่ครวญไป มีเจตนาลงไป มันจะดับตามเจตนาอันดับนี้เป็นอะไร? ดับนี้เป็นโลกียะ ดับนี้เป็นโลกียะเพราะอะไร เพราะมีเจตนาตัวตามไป

เปรียบเหมือนเขาเล่นหนังเล่นละคร เขาต้องเขียนบทขึ้นมาซะใหม่ แล้วก็ให้คนเล่นคนแสดง คนเล่นคนแสดงตามบทนั้นกับเจ้าตัวเขาคือชีวิตของเรา ชีวิตตามความเป็นจริงเรา เราเป็นคนคนหนึ่ง เราจะยึดอิสระของเรา แต่ถ้าเราเข้าไปแสดงหนังแสดงละคร เราต้องแสดงตามบทนั้น บทที่เราแสดงนั้นกับเราเป็นคนเดียวกันไหม? ไม่ใช่ สิ่งที่เราแสดงนั้นแสดงแล้วเป็นฟิล์มหนัง เสร็จแล้วก็ไปเป็นฟิล์มฉายออกไปอย่างไรมันก็เป็นบทที่แสดงออกมาแล้วจับภาพนั้นไว้

แต่ชีวิตตามความเป็นจริงไม่ใช่อย่างนั้นเลย เปรียบเหมือนกับการวิปัสสนาวิปัสสนา การที่จิตดำเป็นโลก เป็นโลกียะ มันพิจารณาไปอย่างนั้นนะ พิจารณาไปด้วยเจตนา มันดับภาพนั้นได้ ความดับภาพอันนั้นได้ ความเห็นแปรสภาพภาพอันนั้นได้ เราก็เข้าใจว่าอันนี้เป็นวิปัสสนา แต่มันเป็นโลก มันดับส่วนหนึ่ง ดับส่วนหนึ่งด้วยใจมันเป็นอย่างนั้นอยู่แล้ว ด้วยความเห็นที่ว่าจิตนี้มันกลมกล่อมไปตามความเป็นจริงนะ แต่ตามความเป็นจริงของโลก มันดับ แล้วเราก็เชื่อ การเชื่อนี้จึงสุกก่อนห้าม ไม่ตรวจสอบ นี่มันไม่ใช่เป็นอริยมรรค

ถ้าเป็นอริยมรรค เป็นภาวนามขบปัญญา ความเจตนาที่เจตนาในพื้นที่ฐาน เจตนาในชีวิตของเรา เจตนาในความทุกข์สุขที่มันกระเพื่อมในหัวใจนี้ วิปัสสนาไป วิปัสสนาไป มันก็จะดับอย่างนั้นเหมือนกัน เพราะมันต้องดับอย่างที่ว่าเจตนาอันละ เพราะอันนี้ก็เจตนาอันหนึ่ง แต่เจตนาอันนี้ไม่ใช่เจตนาเพื่อจะดับเฉพาะรูปภาพนั้น ไม่ใช่เจตนาจะดับเพื่อสิ่งนั้น แต่เจตนาจะดับที่ต้นขั้ว ต้นขั้วคือเรา ต้นขั้วคือหัวใจ

ที่มันวนออกไปไม่มีเจตนา เพราะตัวเจตนาที่ตัวเจตนาอันหนึ่ง ตัวเจตนาที่ไม่ใช่ตัวจิต ตัวเจตนาที่เป็นตัวที่เราเริ่มคิด มันเป็นตัวครอบงำ ตัวเหมือนกับที่เราเขียนบทให้เล่น มันเป็นเป้าหมายหนึ่งเท่านั้น เหมือนกับเราส่งไฟฉายออกไป ไฟฉายเกิดจากวงเทียนของไฟฉายจากไฟ ไข่มุขไหม มันพุ่งออกไปเป็นลำแสง เราไปที่เป้าหมายที่ปลายลำแสงนั้นส่วนใดส่วนหนึ่งที่ตรงนั้นเข้ามา จะเข้าไปดับตรงนั้นไม่ได้ ไฟฉายนี้เราเอามือป้องติ จะให้ตรงไหนดับละ จะให้ส่วนไหนเว้าออกไป เราเอามือป้องติ เห็นไหม ส่วนที่ปลายนั้นก็ต้องดับแล้ว

การวิปัสสนาด้วยเจตนาที่อย่างนั้นนะ เอามือป้องส่วนใดส่วนหนึ่งมันก็ดับไปส่วนนั้น มันไม่ใช่ดับที่ตรงหัวเทียนนั้น ไม่ใช่ดับตรงความที่วากาสะวะ มันไม่ดับตรงกลางหัวใจ วิปัสสนาตามความเป็นจริงมันต้องวิปัสสนาอย่างนั้น ปัญญาอย่างนั้นถึงเป็นปัญญาตามความเป็นจริง ไม่ใช่ตามปัญญาที่เขาคิดกันอย่างนี้ไง

นี่เราทำทัฬหีกรรมตลอด ที่การวิปัสสนาอย่างทางโลก เราทันความคิด เราทัน...ทันสิ เพราะอะไร เพราะมีเจตนาคุมอยู่ มันถึงไม่เป็นภาวนามยปัญญา มันเป็นปัญญาของโลกอย่างหนึ่ง เป็นปัญญาวิธีวิปัสสนาที่เราคิดว่าเป็นวิปัสสนา เห็นไหม นี่ก็ปัญญา มันไปคาดไปหมายเป็นการชิงสุกก่อนห่าม ชิงสุกก่อนห่ามหมายถึงว่า มันดับ เราเอามือป้องตัวใดตัวหนึ่ง เราว่าส่วนนั้นใช่ ส่วนนั้นใช่ พอเราเอามือป้องไฟฉายทั้งหมดมันก็มีหมด เราป้องไว้ แต่เราไม่ได้ดับตรงดวงไฟที่พุ่งออกไป เราเอามือป้องไว้ต่างหาก เราไม่ใช่ที่เราดับไฟนี้

ทีนี้ถ้าเราดับไฟ การดับไฟ การดับไฟดับทั้งหมด มือนี้ไม่ต้องป้อง เจตนาไม่มี ภาวนามยปัญญาหมายถึงว่า ปัญญาจะเกิดขึ้นตามความเป็นจริง ไม่ใช่เจตนา ไม่ใช่เรา ถ้าเป็นเรา เราเข้าไป อันนั้น เราเข้าไปให้ปัญญานี้เป็นการบังคับ มันไม่ชำระกิเลส เพราะกิเลสนี้เป็นนามธรรม กิเลสนี้เป็นนามธรรมนะ แล้วความคิดนี้ก็เป็นการนามธรรม มันต้องสิ่งที่คู่ควรต่อกัน พระพุทธเจ้าถึงว่าตรัสรู้ด้วยอันนี้ไง ตรัสรู้ด้วยมรรคอริยสัจจ์ ต้องเป็นมรรคอย่างนั้นมันถึงจะเป็นมรรคจริง ถึงเป็นขั้นตอนของปัญญา นี้แค่แขนงเดียวนะ แค่แขนงว่าปัญญาที่วิ่งกลับมาชำระกิเลส

มันถึงว่า ชั้นของปัญญา ชั้นของสมาธิอย่างหนึ่ง ชั้นของปัญญานี้ไปอีกอย่างหนึ่ง นี่เหมือนกัน วิปัสสนาไป ภาวนานี้ไม่ใช่เรา ภาวนานี้เป็นฐาน ใจต่างหากอาศัยกายอยู่ นี่พิจารณาด้วยปัญญาให้เห็นตามความเป็นจริง เห็นตามความจริงด้วยปัญญา ไม่ใช่เห็นตามความเป็นจริงว่า สัตถุญานะ

เราเห็นตามความเป็นจริงกันอยู่นี่มันเป็นสัตถุญานะ ว่าภาวนานี้ไม่ใช่เรา คนเกิดมาต้องตาย ทั้งหมด เด็กก็ตาย ผู้ใหญ่ก็ตาย การตายอันนั้นมันตายไปด้วยหมดกรรมหมดภาวะ เห็นไหม เราเห็นความเห็นอันนี้มันชัดมาอยู่ที่หัวใจ ชัดมาๆ ก็คิดว่าตัวเองรู้แล้ว รู้แบบนี้รู้ด้วยสัตถุญานะ เวลาจิตมันสงบขึ้นไปมันจะปรุงแต่งขึ้นมาทันที

เพราะจิตมันสงบลงไป สงบเข้าไป แล้วจะยกขึ้นวิปัสสนา กิเลสที่อยู่ในหัวใจมันจะเสื่อม มันจะสอน คำว่า “เสื่อม” หมายถึงว่าสิ่งใดมันก็รู้แล้ว สิ่งใดมันก็รู้แล้ว รู้ด้วยสัตถุญานะ ปัญญามัน

หลอก ก็ชิงสุกก่อนห่ามว่าเป็นไปๆ แล้ววิบัติสนามันจะเป็นอย่างนั้นจริงๆ ด้วยนะ นี่คือกิเลสที่มัน หลบ มันหลอก มันหลง มันหลอก มันเลี่ยมอยู่ในวงวิบัติสนา อยู่ในวงที่ว่าเรากำลังสร้างปัญญาไง นี่สร้างปัญญา เราจะสร้างปัญญาขึ้นมาเพื่อจะชำระกิเลส กิเลสมันก็จะหลอกเข้ามาในหลังว่าเราคิดว่าเราสร้างปัญญานั้นนะ

หลอกมาเพื่ออะไร? หลอกมาเพื่อให้เราลุ่มกึ่งๆ ลุ่มกึ่งลุ่มหายไป ชิงสุกก่อนห่ามไป ก่อน คาดหมายไปก่อน คาดไป คาดไป พอคาดไปมันทำลาย ๒ ชั้น ๓ ชั้นนะ ทำลายถึงความ เป็นไปไง ทำลายถึงว่า เราสะสมเงินทองมาจนมีสมบัติจนมีต้นทุนขึ้นมา ทำลายขนาดนั้น ทำจิตใจ ให้คลายจากความสงบ คลายจากความสงบ จิตนี้สงบ จิตนี้เป็นฐาน จิตนี้ควรแก่การงาน จิตนี้ตั้ง มั่น ยกขึ้นวิบัติสนา เห็นไหม พอมันถึงจุดนั้นแล้ว ว่าสิ่งนี้เป็นกรรม สิ่งนี้เป็นกรรมแล้ว พอเป็น กรรม เข้าใจว่าเป็น เห็นไหม ชิงสุกก่อนห่าม ไม่ใช่ตรวจสอบ มีแต่ความประมาท ไม่มีความตั้งใจ จริงให้เห็นว่าให้มันเป็นไปตามความเป็นจริงไป

ลุ่ม ลุ่มก็หมดเลย นี่คือการเสื่อมไป จิตเสื่อมจากการภาวนา พอจิตเสื่อม จิตถอย เราก็ต้อง ตกไปสิ ทั้งๆ ที่ว่าเราจะพ้นจากลุ่มกึ่งขึ้นมาจะ มันจะกลับไปอยู่ตรงนั้นแล้วมีความคิดที่พิลึกพิ ลั่น นั่นเป็นความทุกข์ออกไป แล้วทำให้ตัวเองเสียหายหนึ่ง ทำให้หมู่คณะเสียหายอีกหนึ่ง ทำลาย ไปหมดเลย เพราะตัวเองทำไม่ได้ เห็นคนอื่นทำได้มันก็ขวางหูขวางตา เห็นคนอื่นขวางหูขวางตา ตัวเองก็กิเลสขวางหัวใจนี้ไม่รู้สีกตัว กิเลสทำให้ตัวเองหงุดหงิด ตัวเองห้วนไหวอยู่ตลอดเวลา แล้วยังทำลายคนอื่นให้เหมือนเป็นเรา นี่สังคมสงฆ์ สังคมปฏิบัติมันปั่นป่วนเพราะเหตุนี้ เหตุ เพราะการชิงสุกก่อนห่าม เหตุเพราะการแข่งหน้าแข่งหลังในหัวใจของตัวเอง แข่งหน้าในอารมณ์ นั้น

มันไม่เป็นตามความเป็นจริงไปอย่างนั้น นี่ขนาดพิจารณาอย่างนั้นนะ พิจารณาการ พิจารณาธาตุขันธ์ ให้ธาตุเป็นธาตุ จิตเป็นจิตให้มันถอนออกมา นี่ขั้นของปัญญา มันยกขึ้นไป ยกขึ้นไปเป็นขั้นๆ นะ ขนาดว่าถ้าพิจารณาจนกายนี้มันปล่อยวางตามความเป็นจริงนะ คำว่า “ปล่อยวางตามความเป็นจริง” เห็นไหม พิจารณาไปจิตนี้เป็นหนึ่ง จิตนี้มันเป็นหลักมันเป็นฐานอยู่ แล้ว มันเป็นอันหนึ่งในสัมมาสมาธิ

สัมมาสมาธิต้องให้มีความคำริชอบ ความคำริชอบ คำริชอบที่ตรงไหน คำริชอบให้หัน กลับมาที่จิตนี้เห็นกาย เวทนา จิต ธรรม ตามความเป็นจริง เวทนาก็ไม่ใช่เรา เวทนาสักแต่ว่าเวทนา

เวทนานี้มันก็เหมือนดอกไม้ เหมือนกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มันไม่ให้คุณค่า คือเวทนานี้ก็เป็นเครื่องหมายหนึ่งเท่านั้นเอง มันสักแต่ว่าเป็นเวทนา แต่สุขและทุกข์ พอใจและไม่พอใจนี่เป็นเพราะเราให้ค่าใจ จิตนี้ให้ค่า จิตนี้มีความหมาย จิตนี้ กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน

ถ้าจิตนี้ครุ่นคิดในเรื่องอะไร การวิตก จิตแล้วแต่จิตมันจะคิดเป็นไป มันจะให้คุณค่าอันนั้นมาก ให้คุณค่ากับภาพนั้นมาก เวทนามันจะหนักไปทางนั้น หนักไปตามแต่ว่าเบื้องหลังของจิตที่มันสะสมมาตัวนั้น ฉะนั้น เวทนาถึงไม่เหมือนกัน การให้ค่าต่างกัน บางคนนั่งสว่าง นั่งตลอดรุ่งทนได้ แต่บางคนไม่ได้เลย แม้แต่นั่งหน่อยเดียวก็ปวดก็ทุกข์

นั่นเวทนาสักแต่ว่าเวทนา เวทนาไม่ใช่จิต จิตนี้ไม่ใช่เวทนา หันกลับมาพิจารณาเวทนา กาย เวทนา จิต ธรรม เวทนาสักแต่ว่าเวทนา จิตนี้พ้นออกจากเวทนา เวทนาเกิดดับ เกิดดับ ถ้าเราพิจารณาเวทนาอยู่ เวทนานี้เป็นขั้น ๕ ใจใหม่ ขั้น ๕ อยู่ที่จิตเหมือนกับกรอบอันนั้น กรอบรูปกับตัวรูป กรอบของใจ ถ้ามันทิ้ง จิตนี้พิจารณาจนเห็นตามความเป็นจริง กรอบรูป รูปก็คือคนละส่วนกัน เวทนาจับใจนี้คนละส่วนกัน เวทนาไม่ใช่จิต จิตนี้ไม่ใช่เวทนา จิตนี้ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์นี้ไม่ใช่จิต แยกออกจากกัน แยกตามความเป็นจริงนะ สักกายทิฐิต้องหลุดออกไปตามความเป็นจริง นี่คือปัญญาที่ใคร่ครวญตามความเป็นจริง มรรคอรียสังขังใจ

อริยสังขัง อริยสังขังเป็นเราหรือเปล่า? อริยสังขังก็ไม่ใช่เรา เราก็ก่อนไม่ใช่อริยสังขัง อริยสังขังเป็นการเคลื่อนไปของใจ ผ่านไปอริยสังขัง อริยสังขังคือมรรคอรียสังขัง ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ไม่ใช่เรา ถ้าเป็นเรา เราไปติดส่วนใดส่วนหนึ่งอยู่ตรงนั้น สิ่งนี้ไม่ใช่เรา เราก็ก่อนไม่ใช่อริยสังขัง แต่เราทำใจของเราขึ้นมาด้วยความสงบของใจ ด้วยปัญญาการพิจารณาขั้นของปัญญา ให้หมุนไปตามความเป็นจริงเป็น หมุนไปตามความเป็นจริงเป็นภาวนามยปัญญา วงรอบไป

จิตนี้ควรกำหนด ได้กำหนดแล้ว ทุกข์นี้ควรกำหนด ได้กำหนดแล้ว การใช้ปัญญาใคร่ครวญ เราได้ใคร่ครวญแล้ว มันจะพ้นออกไป จิตนี้พ้นออกมา พ้นออกมาจากอริยสังขัง มันเหมือนกับภาพถ่าย เห็นใหม่ ภาพถ่าย เราถ่ายภาพกับศิลปินที่เขาวาดภาพ ศิลปินที่เขาวาดภาพ เขาวาดภาพออกมา ศิลปินที่วาดภาพนี้วาดได้ทั้งหมด จิตนี้พ้นจากอริยสังขังออกมาเหมือนศิลปินไป วาดภาพใดๆ ก็ได้ เพราะพ้นจากอริยสังขังออกมา นี่คือธรรมที่ตามความเป็นจริง ธรรมตามความเป็นจริง ธรรมเป็นอกาลิโก ธรรมที่เป็นกับใจเป็นดวงเดียวกัน กับการแข่งหน้าแข่งหลัง กับการชิงสุกก่อนห้าม เห็นใหม่

เราศึกษาอริยสังขมา เราศึกษาทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เอาจิตนี้เข้าไปในทุกข์ ในสมุทัย นิโรธ มรรค เราได้กำหนดตามนั้นแล้ว เราจะให้เป็นไปอย่างนั้น เป็นไปไม่ได้ เหมือนกับเรา ถ่ายภาพ ภาพถ่าย เราถ่ายภาพ เห็นไหม ภาพถ่าย ถ่ายด้วยอะไร? ถ่ายด้วยกล้อง ภาพนั้นออกมา เสมอกันเพราะมันเป็นภาพถ่าย แต่ศิลปินวาดภาพ จะเปลี่ยนภาพไหนก็ได้ แล้วสีไม่เท่ากัน เพราะ สีจะให้สีเข้มสีอ่อนเพื่อออกมาเป็นภาพนั้นไง ต่างกันตรงนี้ เห็นไหม ถ้าเราคาดเราหามันจะ เหมือนภาพถ่ายนั้นนะ

อริยสังข เป็นอริยสังข รู้่อริยสังข รู้ตามความเป็นจริง เหมือนกับภาพถ่าย ภาพถ่ายนั้นมันถ่าย ด้วยกล้อง คนใช้กล้องคือเรา มันถึงเข้าไม่ถึงหัวใจ เข้าไม่ถึงเรา ศิลปินการวาดก็ต้องวาดออกจาก ความคิดของเรา หัวใจมันเริ่มคิดเริ่มวาด ศิลปินคือหัวใจ หัวใจนั้นคือตัวภาสวะ คือตัวกิเลสที่มัน อยู่ตรงหัวใจนั้น ถ้าดับที่หัวใจนั้นภาพวาดไม่มี เพราะเราว่างหมด เราเห็นภาพเป็นอากาศธาตุ วาด ไปในอากาศไม่มีภาพออกมา แต่เราถ่ายรูปไปแล้วเราจะไปถ่ายที่ไหนล่ะ ต้องเป็นอันหนึ่ง ภาพ นั้นออกมาแล้ว ต่างกันไหม นี่อริยสังขถึงไม่ใช่เรา เราไม่ใช่อริยสังข

รู้่อริยสังขตามความเป็นจริง ฝึกฝนหัวใจขึ้นมาเหมือนศิลปิน ศิลปินการวาดภาพ ศิลปินเขา ทำอะไรแล้วแต่ รู้ชำนาญขึ้นมา ยอดเยี่ยมขึ้นมา เห็นไหม รู้ตามความเป็นจริง รู้จนถึงที่สุดแล้ว สูงสุดของยอดไม้เอนลงต่ำไป สูงสุดคือนสามัญ สูงสุดแล้วหัวใจนี้ชำนาญจนหลับตาวาด มือนี้ตัวด ไปเป็นภาพออกมาเลย แล้วแต่จะออกมาเป็นภาพใด เห็นไหม สูงสุดนุ่มสู่สามัญ จิตที่พ้นจาก กิเลสด้วยปัญญา มันไม่ติดข้องในสิ่งใด มันเป็นตรงนั้น แต่ต้องมาฝึกฝน ทนฝึกฝนขึ้นมาจนเป็น ศิลปิน ฝึกฝนขึ้นมาจะต้องมีอารมณ์ร่วม มีความคิดขนาดไหน

อันนี้ก็เหมือนกัน ยกขึ้นด้วยปัญญาญาณ ปัญญา ภาวนามยปัญญา มันไม่ใช่สูตรสำเร็จ มัน ไม่ใช่เจตนาที่เราคิด มันถึงว่าเป็นตามความเป็นจริง ตามความเป็นจริงของปัจจุบันธรรม ปัจจุบัน ธรรม นี่ขั้นของปัญญา ขั้นของปัญญาที่ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติจะให้พ้นออกไปตามความเป็นจริง นั้นนะ ไม่ใช่ว่าชิงสุกก่อนห่าม

ชิงสุกก่อนห่ามนี้คาดใจ คาดหมาย พอคาดหมายไป คาดหมายแล้วไม่ได้ตามความคิดของ ตัวหนึ่ง ก็ทุกข์ การคาดการหมายก็เหมือนภาพถ่ายนั้นนะ มันเห็นภาพถ่ายนั้นแล้วมันก็จะเอาไว อย่างนั้น คาดหมายไว้ไม่สมกับความคิดก็ทุกข์ ไม่สมหรือ เพราะภาพนั้นเป็นเหตุการณ์ตรงนั้น

แต่วันเวลาเคลื่อนไปตลอด วันเวลากับภาพนั้น ภาพนั้นถ่ายแล้วอีก ๑๐๐ ปีเป็นภาพอดีตไปแล้ว ภาพอนาคต อนาคตที่ผ่านมานี้เราถ่ายไม่ทัน

แต่อริยสัจนี้ไม่เป็นเช่นนั้น ทุกข์ก็เป็นทุกข์อยู่อย่างนั้น การดับทุกข์ ทุกข์ที่ไหน การดับทุกข์ที่นั่น ทุกข์เกิดมา ทุกข์เกิดเพราะยึด เพราะมีสมุทัย สมุทัยคือไม่รู้ตามความเป็นจริงของทุกข์นั้น แยกนี้ ความพอใจก็อยากดังไว้นานๆ อยากให้อยู่กับเรานานๆ คนเราเกิดมาแล้วก็ไม่อยากแก่ คนเราเกิดมาแล้วก็ไม่อยากตาย นี่สมุทัยนี้ มันเป็นไปได้หรือ

“ทุกข์ควรกำหนด สมุทัยควรละ” ละด้วยอริยมรรค ด้วยตามความเป็นจริง นี่รู้หมด ถ้ามันผ่านอริยสัจออกไปแล้วมันรู้ตามความเป็นจริงหมด ไม่มีความตื่นเต็นนะ นิโรธ นิโรธะ ดับหมด เห็นไหม “ทุกข์ควรกำหนด” พอมันคิดถึงเรื่องอะไรจิตมันรู้ทั้งหมดแล้ว กำหนดหมด สมุทัยควรละ รู้เท่ามันจะไปติดตรงไหน รู้เท่าหมด ก็นิโรธดับหมด นี่วงรอบของอริยสัจ แต่ใจอยู่ไหน

ใจที่เป็นธรรม ผู้ที่ปฏิบัติธรรมพอใจมันเป็นธรรมขึ้นมาให้ตามความเป็นจริง แล้วจะไม่ทำให้หมู่สงฆ์ ทำให้พระที่อยู่ด้วยกันนั้น จะด้วยความเป็นทุกข์ไม่มีเลย เพราะรู้เท่า สิ่งนั้นคือกรรม บางอย่างสุดวิสัยนะ สุดวิสัยที่เราจะควบคุมให้มันเป็นไปตามความพอใจของเรา กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน เห็นไหม กรรม แล้วสัตว์ที่เกิดมามีขนาดไหนถึงได้ต้องมาอยู่ร่วมกัน คูณ ค่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดมา พระอานนท์ พระนันทะ ทั้งหมดเลย หลายองค์ เยอะมากนึกไม่ออก นี่เกิดมาสหชาติ พระสารีบุตรพี่น้อง ๕ คน บวชแล้วเป็นพระอรหันต์ทั้งหมดเลย องค์สุดท้ายพระเรวตะ

นั่นสังคมแบบนั้น การเกิดมาแล้วกรรมจำแนกสัตว์ ให้เป็นพระอรหันต์เหมือนกันหมดถึง ๕ คน พี่น้องพระสารีบุตรเป็นพระอรหันต์ทั้งหมดเลย พระพุทธเจ้า อย่างพระเทวทัตนี่ก็เป็นญาติ เป็นญาตินะ เป็นลูกพี่ลูกน้องแล้วบวชออกมาแล้ว ทำไมออกมาแล้วมาเป็นศัตรูกันล่ะ แล้วพระพุทธเจ้าสามารถแก้พระเทวทัตได้ไหม เพราะกรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กันมา อันนี้เป็นปัจจุบันกรรม แล้วย้อนกลับไปอดีตสิ ชูชกกับพระเวสสันดร ย้อนอดีตไปๆ กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน แล้วมาพบในชาติที่เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่เป็นเพราะกรรม

แต่ต่อไปข้างหน้า เพราะตอนที่พระเทวทัตจะโดนแผ่นดินสูบ จะมาขอขมา จิตนี้เริ่มเปิด จิตนี้รู้แล้วว่าสิ่งนี้เป็นความผิด แล้วเคยประพฤติปฏิบัติมา อันนี้ถึงว่าเป็นกรรม กรรมอันนั้นถ้าเราเข้าใจตรงนี้ เราเห็นกรรมอันนี้ เรากลับ กลับเรื่องของกรรม หรือการกระทบทั้งแล้วให้อภัย ให้อภัย

เพราะว่าสิ่งนี้ผู้ที่ต่ำกว่า ผู้ที่เสวยกรรมนั้นอยู่ เขาไม่สามารถยับยั้งกิเลสตัวนี้ได้ กิเลสมันร้ายกาจขนาดนี้ ฟังสิ ทั้งๆ ที่ตัวเองก็มีบุญมีกุศลอยู่ในหัวใจพอสมควรนะ แต่กิเลสนี้ก็ผลักดันให้ไปเป็นเจ้าของความคิด เจ้าบงการให้ทำความผิดเพื่อจะให้ไปทางต่ำ แต่พระเทวทัตถึงจะทำขนาดนั้นก็ยังไม่คิด ยังมาขอขมานะ

แต่สิ่งที่ทำไปแล้ว ตั้งแต่เริ่มคิดทำสังฆเภทแล้ว ตั้งแต่แยกสงฆ์จะเป็นใหญ่ ตั้งแต่นั้นมาสิ่งที่ เป็นคุณงามความดีในหัวใจหมดเลย เคยหาะได้ก็หาะไม่ได้ เคยทำได้ ตัวนี้ตัวที่หาะได้ เคยศึกษาธรรมะ ตัวนี้เป็นพื้นฐานใจ เป็นพื้นฐานของใจที่ว่าเป็นกรรมดีใจ กรรมชั่วก็ทำ กรรมดีก็ทำ ฉะนั้น กรรมชั่วอันนี้ทำมาแล้วต้องลงไปเสวยในนรก ในตำราระบอบว่าพระเทวทัตพ้นจากนั้น ขึ้นมาจะเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า จะตรัสรู้เป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า นั่นเป็นเทวทัตนะ

เราก็อ้อนกลับมาที่เราลี อ้อนกลับมาดู ถ้ากิเลสเวลามันขึ้น เวลากิเลสที่ว่าเราแข่งหน้าแข่ง หลัง เราชิงสุกก่อนห่าม การที่ชิงสุกก่อนห่ามแล้วการวิปัสสนาไป แล้วพอถึงตรงนั้นเราก็ต้องหลงตัวเองไป คำว่า “หลงตัวเอง” คือมันเสวยอารมณ์ สัตว์หัวใจเราคือสัตว์จิตของเรา มันกลับมาเป็น สัมภเวสี แล้วมันเสวยอารมณ์อย่างนั้นไป แล้วกิเลสมันร้อยรัด มันทำให้ใจดวงนั้นคิดอย่างนั้นนะ ร้อยรัดคือว่ามันเป็นเนื้อเดียวกัน มันจะทำความไม่ดี มันน่ากลัวไหมว่า กิเลสนี้เราประพฤติปฏิบัติ มาเพื่อจะให้พ้นจากกิเลส เราประพฤติปฏิบัติกัน ปฏิบัติธรรมกันให้ใจนี้เป็นธรรมล้วนๆ ให้เป็นความสุขล้วนๆ ให้เป็นสังคมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ต้นตั้งแต่เผยแผ่ใหม่ๆ ที่ยังไม่ มีพระมาก มีความสุข จนมีพระมาก มีพระเทวทัต จนทำให้สังคมสงฆ์นั้นต้องมีธรรมและวินัยนี้ ครอบไว้เพื่อจะไม่ให้สังคมนั้นปั่นป่วน

นี่ก็เหมือนกัน หัวใจของเรา เราประพฤติปฏิบัติมาเพื่อให้เป็นธรรม แต่ทำไมมันเป็นกิเลส ละ ทำไมมันไม่เป็นตามความเป็นจริงละ ทำไมประพฤติปฏิบัติ ทำไมมันยึดมั่นถือมั่นว่าตัวเองรู้ดี ละ ทำไมตัวเองยึดมั่นว่าตัวเองเป็นผู้วิเศษละ แล้วคนอื่นทำความผิดไปหมด แล้วทำลายเขาไป หมด เห็นไหม เพราะอะไร เพราะว่าเราประพฤติปฏิบัติเพื่อชำระกิเลส มันเป็นการประพฤติ ปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างกิเลส สังคมกิเลส ว่าตัวเองเป็นผู้วิเศษใจ

“ฉันเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติธรรม ปฏิบัติธรรมแล้วรู้ธรรม ฉันเป็นพระอรหันต์ ฉันเป็นผู้เหนือกิเลส” แต่ไม่รู้สักตัวเลยว่าตอนที่คิดอยู่นั้น ตอนที่ทำอยู่นั้นกิเลสมันบัญชาการให้ทำ ถึงทำให้สังคมสงฆ์นั้นปั่นป่วน สังคมที่ความเป็นไปของสิ่งที่อยู่ด้วยกัน คนอื่นก็หนักอกหนักใจ เราว่า

เราเป็นคนดี เราว่าเราเป็นเหนือคน เรายอดคน นั่งบนหัวคน คนหรือพระปฏิบัติต้องมาอยู่ในอำนาจของเรา เห็นไหม พระที่อยู่ด้วยก็มีแต่ความทุกข์มีแต่ความเร่าร้อน แต่ก็อยู่ไปเพราะมันเป็นกรรม กรรมที่มาประสบกัน กรรมที่มาร่วมจำพรรษา กรรมที่ว่ายังไม่ถึงเวลาจะพัดไปได้ตามความพอใจของตัว

จนถึงเวลาออกพรรษา การที่ออกพรรษาแล้วผู้ที่จะหลีกเร้นออกไปหาที่พักพิง หลีกเร้นออกจากความทุกข์เพื่อไปแบบนอแรด ไปชุกงค์ ไปเพื่อไปหาความสงบของตัว เห็นไหม นี่มันเกิดขึ้นจากการปฏิบัติเพื่อจะให้พ้นจากกิเลส แต่เพราะการชิงสุกก่อนห่าม แต่เพราะการแข่งหน้าแข่งหลังให้กิเลสมันหลอกแม้แต่ในการประพฤติปฏิบัติ พอประพฤติปฏิบัติเข้าไปถึงจุดที่ว่ามันถอยหลังลงมา

สพฺพ เท ฐมา อนฺตฺตา ธรรมทั้งหลายที่ประพฤติปฏิบัติเข้าไป ที่เราจะเข้าไปเสวยธรรมนั้น แต่กิเลสมันหลอกใช้มาตลอด เวลามันถอยลงมา ความยึดมั่นถือมั่นของกิเลสมันเพิ่มเข้ามาอีก ๒ ชั้น ๓ ชั้น เพราะการประพฤติปฏิบัติที่ว่าเราเป็นธรรมอันนั้นมันเข้าไปเสียม เข้าไปยึดมั่นว่าเราผ่านจากสนามรบมา เราผ่านจากสงครามมา เราเป็นทหารผ่านศึก เราเป็นผู้ที่ผ่านสงคราม เราเป็นผู้ที่เกรียงไกร แต่มันไม่รู้เลยไอ้ที่พูดๆ นั้นเป็นภาพถ่าย มันไม่ใช่ศิลปินแท้ ภาพถ่ายที่ถือปี่ออกมาจากธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วก็ยึดมั่นถือมั่นว่าเป็นของตัวเอง แล้วมันก็ไม่เป็นตามความเป็นจริง กิเลสมันก็หลอกใช้ กิเลสมันก็เสียมเข้าไปตรงนั้น มันก็เลยทำให้ปั่นป่วนไปหมด ความปั่นป่วนของในสังคมนั้น ผู้ที่ปฏิบัติอย่างนี้เป็นที่เอือมระอาของหมู่คณะ เป็นที่ต้องทำให้คนอื่นหนักอกหนักใจ ตัวเองไม่เห็นโทษของตัวเองเลย

ถ้าใจเป็นธรรมจริง ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมจริง ธรรมนั้นเป็นภาวนามยปัญญาที่ชำระกิเลสจริง ไม่มีเจตนา ไม่มีการจงใจ เพราะมันเป็นธรรมจักร จักรนี้ ธรรมนี้ มรรคอรียสัจจนี้ไม่ใช่ของใคร ไม่ใช่ของบุคคล เป็นธรรมแท้ๆ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ตรัสรู้มาใน ๕,๐๐๐ ปีนี้ แล้วก็จะ เป็นธรรมแท้ๆ ของพระศรีอริยเมตไตรย จะเป็นธรรมแท้ๆ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต่อๆ ไป ที่จะมาตรัสรู้ธรรมแล้วเผยแผ่ธรรม

พระอริยสาวกทั้งหลายที่ประพฤติปฏิบัติมาจะต้องเข้าทางนี้ทั้งหมด จะเข้าภาวนามยปัญญา อาสวัคขยญาณ ญาณที่ชำระอาสวะ ญาณธรรมจักร อันนี้เท่านั้น จะผ่านตรงนี้ ไม่ใช่ของบุคคล มันถึงไม่เป็นธรรมจักร เป็นกลางใจ เป็นตามความเป็นจริงตัวนี้ ถ้าผ่านตรงนี้ได้ตามความ

เป็นจริง จะไม่สามารถไปทำลายคนอื่นได้เลย เพราะจะเข้าใจเรื่องของกรรม เข้าใจเรื่องของการ ฟังปาอาศัย เห็นไหม เข้าใจ ความเข้าใจ ก็อย่างที่เข้าใจทุกอย่าง

สติพร้อมเป็นอัตโนมัติอยู่ในหัวใจนั้น ธรรมล้วนๆ สุขล้วนๆ วิมุตติล้วนๆ

ผู้ที่ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมแล้วเป็นธรรมตามความเป็นจริง ไม่ชิงสุกก่อนห่าม ไม่ แชนงหน้าแชนงหลัง มันจะถึงเป้าหมายสุดยอดของธรรมของศาสนาพุทธเรา แล้วก็ไม่ได้มาสร้างความ บั่นป่วนให้กับบุคคลอื่น ไม่สร้างความบั่นป่วนแน่นอน เป็นที่ยึดที่เหนี่ยว เป็นที่พึ่ง เป็นที่ ไว้วางใจ เป็นที่พึ่งอาศัยของหมู่คณะ ของสังคมสงฆ์ เป็นผู้ชี้แนวทาง ทำการแทนองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าแบบครูบาอาจารย์ที่ทำอยู่นี้ ทำการแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย เพราะธรรมเหมือนกัน พระอรหันต์เหมือนกัน พระอรหันต์สมัยพุทธกาล พระอรหันต์ องค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นพระอรหันต์ ครูบาอาจารย์ที่สิ้นแล้วก็เป็นพระอรหันต์ สมควรแก่ ธรรม เป็นประโยชน์ไหม? เป็นประโยชน์มากเลย ปฏิบัติธรรมตามความเป็นจริง ตามความเป็น ธรรม อันนั้นก็เป็ธรรมจริง

นี้ธรรมปฏิบัติธรรมด้วยกิเลสหลุด ด้วยกิเลสมันเสริมเข้าไป ให้กิเลสมันเข้มแข็งขึ้นไป อีก ให้กิเลสมันแก่กล้าขึ้นไปอีก แล้วกลับมาทำลายธรรม กลับมาทำลายหมู่คณะ กลับมาทำลายผู้ ประพฤติปฏิบัติด้วยตนเอง

ฉะนั้น เราเป็นผู้ปฏิบัติ เราต้องเอาตัวนี้มาคิดเป็นคติเตือนใจ เราจะเป็นใคร เราจะปฏิบัติ ธรรมสมควรแก่ธรรมให้เป็นธรรมจริง เป็นธรรมจักรแท้ๆ กับเราจะปฏิบัติให้กิเลสมันหลุด ตั้งแต่ว่า อันนี้เป็นภวานานะ อันนี้เป็นเจตนาดับทุกข์นะ แล้วก็ดับได้ตามความเป็นจริง กิเลสมัน หลุดไป เจตนาเป็นเราๆ แล้วดับได้หมด ดับได้ชั่วคราว แล้วก็ถอยๆ ลงมาจนสร้างความ บั่นป่วน อย่างนั้นมันต้องระวังตรงนี้ไง เราถึงว่า เราจะเป็นแบบไหน จะเป็นธรรมแท้ๆ หรือจะ เป็นธรรมชิงสุกก่อนห่าม เอวัง